

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun. Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inserate;
Sarajevo št. 7565;
Zagreb št. 39.011;
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva b. telefon 2993

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

»SLOVENEK«

stane od danes naprej v dnevni
razprodaji

samo 1 dinar

Obširna nedeljska številka z
ilustrirano prilogo stane

samo 2 dinarja

Vsak
Slovenec mora imeti »Slovenca«!

Negativnost nemškega fašizma

Z ozirom na politični položaj v Nemčiji, kjer
se narodni socialisti ali hitlerjevci ponašajo, da
imajo iste cilje kot italijanski fašizem, ki da je
Italijo obnovil, je interesantno čitati izvajanja ita-
lijanskega prof. Renatija v katoliški reviji »Allge-
meine Rundschau« od 20. sept. t. l.

Renati, ki zavzema napram fašizmu v svoji
domovini vseskozi prijazno stališče, uvodoma po-
udarja, da je med italijanskim in nemškim fašiz-
mom bistvena notranja razlika. Italija je bila vedno
nekaj posebnega, dežela največjih naspotij, dežela,
kjer so se veliki zamisli mogli vedno uresničiti
le po takozvani močni roki, ker Italijan nikoli ni
bil demokrat v ustvarjalnem pomenu. Naspro-
t pa je za nemški narod demokracija nekaj, kar ima
podlago v nemškem duhu in nemških navedah in
ker se v njem razvija organsko, v popolnost. To je
pač znana nemška tradicija, ki jo tudi tukaj
pokazala svoje uspehe. V Nemčiji so po strmoglav-
ljenju Viljemove monarhije dani absolutno vsi po-
goji za izpolnitev demokracije. Zato pomeni fa-
šizem za Nemčijo popolnoma neuspešen eksperi-
ment. Nemcu ni treba, da bi bil fašist, zato da je
patriotičen.

Italijanski fašizem je najprej bil pravo kolek-
tivno, čeprav manjšinsko gibanje, ki je šele potem
dobilo nadarjenega voditelja, ki je pravzaprav re-
volucionar. Hitlerjevo gibanje pa je gola siva ideja,
ki se je izdelala pri zeleni mizi in s katero hočejo
nemški fašisti delati zgodovinski silo. Oni nacionali-
zem izrabljajo zgolj v svoje strankarske namene,
v resnici prevračajoč globoke ideje na nima. Če
Hitler pravi: »Jaz sem duhovni vodja nove Nem-
čije,« potem mu je treba pač odgovoriti, da more
le velik genij biti živo posebej nemškega hre-
penenja; Hitler pa niti od daleč ni noben genij. Če
bi bil genij, bi vedel, da je velika bodočnost Nem-
čije v uresničenju prave demokracije, kakor jo je
zamislil Rathenau, ki je bil v resnici genij, ne pa
v njenem uničenju.

Zame ni nobeno vprašanje — nadaljuje pro-
fesor Renati — da nemški fašizem ni sposoben
premagati nemških demokratičnih strank in jaz
sem čisto prepričan, da narodni socialisti, ako bi
prišli do moči, ne bodo mogli vladati drugače,
kakor vladajo sedaj vladajoče stranke v Nemčiji,
če ne bodo preje države popolnoma rušili. Vsak
pameten italijanski fašist je mnenja, da rešitev
Nemčije ni v odpravi weimarskega demokratičnega
režima, ampak v njegovem izboljšanju. Nemčija
ne rabi nemškega Mussolinija, ampak močne avto-
ritativne demokratične vlade. Če bi pa večina nem-
škega naroda se odločila za diktatorja, potem se
bo odločila za Hindenburga ali za kakakega voditelja
centruma, nikakor pa ne za Hitlerja. Nemškim na-
rodnim socialistom manjka samodiscipline, čuta za
realna dejstva in smisla za državo, kar najmočnejša
nemška demokratična stranka ima v najvišji meri.

Predvsem pa narodni socializem nima pojma
o pravici. On pozna samo pravo, ako se sme
tako reči. V tem oziru se res vjema z italijanskim
fašizmom, toda to je slaba stran fašizma, prav-
zaprav njegova najslabša točka. Za nemški in ita-
lijanski fašizem je pravo to, kar je režimu koristno,
krivo pa to, kar mu škoduje. Pravo prejema svojo
vrednost izključno le iz namena, ki ga hoče doseči;
ta namen pa je ohranitev in pospešitev obstoječega
političnega reda moči. Pravico v krščanskem
smislu pa, ki je bistvena in neolotljivo zvezana z ne-
spremenljivimi zakoni etike, pa fašizem smatra kot
meščanski predsodek. V tem oziru vlada popolna
islovetnost ne samo med nemškim in italijanskim
fašizmom, ampak tudi med tema obema sistemoma
in ruskim boljševizmom. Da to tudi praktično ne
vede do cilja, to dokazuje italijanski fašizem sam,
ki se silno trudi, da bi absolutno pravičnosti v kr-
ščanskem smislu združil s pravom, kakor ga on
pojmuje. Pravica je namreč moč, s katero mora
vsak politik, vsaj v naši krščanski civilizaciji, resno
računati. Samo na tej podlagi se da ustanoviti in
vzdržati trajen socialni red. Če manjka to notranje
življenje, potem se vsako stanje da vzdrževati
samo po sili in sicer samo tako dolgo, dokler ta
sila traja. Sicer je v posameznem slučaju res več-
krat zelo težko za državo določiti kaj je pravično,
toda vedno je bilo teženje po absolutni pravičnosti
vodilna sila družabnega reda v krščanski eri.

Tukaj pride jedro Renatijevih izvajanj. Pravi
namreč čisto po pravici, da se v Nemčiji ne bo
vzdržala nobena stranka in noben red, ki krščansko
ne čuti. Nacionalni socialisti pa niso dobri kristjani.
Saj je celo nemška socialna demokracija bila pri-
morana, da borbo proti krščanstvu opusti in v
praksi absolutno ne more v državi delati drugače,
kakor v sodelovanju s katoliškim centrom ali dru-

Vaugoin-Seiplov kabinet

Voditelj Heimwehra v novi vladi — Nove volitve bodo 9. novembra

Dunaj, 30. sept. as. Avstrijska vladna kriza
je rodila kabinet Vaugoin-Seipel. Ob šestih zvečer
se je objavila naslednja ministrska lista kot deli-
nitivna:

zvezni kancler in vojni minister: Vaugoin,
podkancler in minister za socialno srbstvo:
dr. Schmitz,

zunanj ministerstvo: dr. Seipel,
notranje ministerstvo: knez Starhemberg (vo-
ditelj Heimwehra),

pravosodno ministerstvo: Hueber (vod. Heim-
wehra iz Salzburgskega),

poljedelstvo: Thaler,
trgovina: Heisl,
prosveta: dr. Czermak,
financa: dr. Juch.

To novo presenečenje je zaenkrat nepregled-
nega notranjepolitičnega pomena. Landbund in Ve-
lenemci so se po ponovnem posvetovanju v svojih
strankah končno veljavno odrekli Vaugoinovemu
kabinetu. Voditelj Heimwehra, knez Starhemberg,
sprva ni bil pripravljen vstopiti v kabinet, potem
pa se je udal nujnemu prigovarjanju dr. Seipela in
je s tem prišel v nasprotstvo s štajerskim vodite-
ljem dr. Pirmerjem, ki je izrecno odklonil sode-
lovanje Heimwehra v vsaki vladi v taki obliki,
kakor se je razširjala v heimwehrovskih listih.

S tem uspehom pri Heimwehru je Vaugoin v
nekoliki meri popravil škodo, ki so mu jo po-
vzročili Velenemci in Landbund s tem, da so se
mu odrekli. To mu je uspelo z avtoriteto dr. Sei-

pla. Kajti knez Starhemberg se ne prišteva h
krščansko-socialni stranki, temveč se ga lahko
označuje kot nacionalista radikalne smeri z
močno katoliško primesjo. Starhemberg je še sam
v neki izjavi, ki so jo prinesli jutranji listi, očito
izjavil, da si po sedanjem volilnem zakonu ne obeta
nobene koristne obnove parlamentarizma.

Kljub temu pa se avstrijski narodni svet ne
bo več sestal, temveč zvezni predsednik Miklas
bo sklenil razpust narodnega sveta. Kot začetnik
volitev se računa 16. november 1930. Ni še gotovo,
ali ima novi kabinet namen, ta kratki čas do no-
vih volitev porabiti za dalekosežnejše odredbe.
Starhemberg sam se v vseh svojih govorih in iz-
javah ni izrazil za nasilje. Ne more se zamočati,
da so Velenemci in Landbund radi nenadnega
sklepa vodstva Heimwehra prišli v prav resni po-
ložaj, ker mnogi pristaši Heimwehra pripadajo
obema strankama. V Avstriji je pričakovati, kar
se tiče notranje politike, radikalnega desnega
kurza, kar pa se tiče zunanje politike, bo dr. Sei-
pel brez dvoma nadaljeval dosedanje linijo, t. j.
obdržal bo v polnem obsegu ožjo zvezo z zunanjo
politiko Nemčije, ki jo je dr. Schober iskal in
našel.

Dunaj, 30. sept. as. Zvečer je bil novi ka-
binet zaprišen. Ministri, ki so odstopili, so
dobili red za zasluge za republiko. Dr. Scho-
ber je sprejel posebno lastnoročno pismo zvez-
nega predsednika, v katerem hvali njegove za-
sluge za republiko. Razpust narodnega sveta
se bo objavil šele jutri, da dobijo poslanci še

svoje dijete za oktober, s čimer se bo državna
blagajna obremenila za 115.000 šilingov. Stran-
ke se že pripravljajo za nove volitve in bodo
že prihodnje dni izdale svoje volilne oklice.
Volitve bodo že 9. novembra.

Oklic Heimwehra

Dunaj, 30. sept. as. Vodstvo Heimwehra je
izdalo nastopni oklic: »Do zadnje ure se je
vodstvo trudilo, da bi se sestavila enotna vojna
fronta protimarksističnih strank, ozkosrčna po-
litika pa je preprečila vse te napore Heim-
wehra. Da se odvrače velika notranja politična
in gospodarska nevarnost od Avstrije, se je
Heimwehr odločil, da vstopi v bojni kabinet
proti rdečkarjem. Vodstvo Heimwehra je sta-
vilo tri zahteve: 1. najostrejši boj proti državi
sovražnemu avstromarkizmu, 2. odločne ukre-
pe in najostrejša kaznovanje vseh, ki so krivi
avstrijskega panamskega škandala pri želez-
nicah in drugih korupcijskih afer, 3. odločne
ukrepe za odstranitev brezposelnosti, krize v
poljedelstvu in gospodarske tiske sploh. V
ostalem pa si vodstvo Heimwehra pridržuje v
kabinetu popolnoma proste roke.

Landbund

Dunaj, 30. sept. as. »Neues Wiener Extra-
blatt« javlja, da je Landbund na današnji seji
sklenil, da bo pri prihodnjih volitvah tudi na
Dunaju postavil lastne kandidate. List meni, da
bo prvi upravni akt nove vlade imenovanje dr.
Strafelle za generalnega direktorja, dr. Apolda
od alpske montanske družbe pa za predsed-
nika zveznih železnic.

Sanacijski program dr. Brüninga

Dalekosežne redukcije naj prihranijo eno milijardo mark

Berlin, 30. sept. as. Dr. Brüning je končal
svoja posvetovanja o sanacijskem programu vlade.
Sprejel bo sedaj vodilne politike vseh smeri, torej
tudi narodnih socialistov, da zasliši njihovo mne-
nje. Čuje se, da se bo novi državni kabinet po-
služil zasilega člena ustave, t. j. da bo izključil
delovanje parlamenta, če ne bi prišlo do parla-
mentarne večine za vladni program. Ta program
vsebuje v bistvu naslednje točke: prispevki za za-
varovanje brezposelnosti se zvišajo od 4½% na
6½%. Plače uradnikov, častnikov vojske in mor-

narice se za tri leta znižajo za 6%, plače ministrov
in državnih poslancev pa za 20%. To znižanje ve-
lja tudi za vpokojence, samo ne za vojne invalide.
Na ta način bi se državni izdatki znižali za eno
milijardo. Hišni najemniniski davek, ki se je do-
sedaj za polovico porabljal za nove zgradbe, se
bo odslej skoro popolnoma porabljal za upravne
svrhe. Končno namerava vlada najeti izreden kre-
dit okoli 500 milijonov Mk. Parlamentarna mož-
nost za izvršitev tega programa je v glavnem od-
visna od stališča socialnih demokratov.

Hitler dobival sovjetski denar?

Ogromna senzacija pariškega lista

Pariz, 30. sept. as. Patriotični list »Ordre«
objavlja »nepobitne dokaze o obstoju tajnih zvez
Hitlerjevih ljudi z boljševiki« in navaja dokumen-
te, ki so bili poslani bivšemu sovjetskemu posla-
niku Besedovskemu. Prvi dokument z datumom
16. maja 1930 iz Dresdene, opozarja inozemski od-
delek G. P. U., naj izpolnjuje svoje finančne ob-
veznosti, naj stane, kar hoče. Drugi dokument pa
je še bolj senzacionalen, ker vsebuje pobotnico
Adolfa Hitlerja, ki potrjuje, da je prejel »200 ko-
madov«, z datumom: Salzburg, 10. junija 1930. Tre-
tji dokument je tudi iz Salzburga od istega dne ter
je uradno poročilo dveh ruskih delegatov o izpla-
čilu 200 komadov Adolfu Hitlerju. Očividno je,
da Hitler ni hotel nobenih prihr. Ta dva ruska de-
legata sta zato prisluškovala v sosednji sobi v
hotelu, kjer je stanoval Hitler, ter poročata: »Po-
slušala sva ves razgovor in proteste radi sestave
prisege. Odšla sva potem na hodnik, dokler ni ta
oseba zapustila sobe. Čakala sva na hodniku, dok-
ler ni ta oseba zapustila sobe in sva nedvomno
dognala, da je bil to Adolf Hitler, katerega sva
že večkrat videla v Münchenu. Četrty dokument je
lastnoročno pismo blaginika ruske trgovinske de-
legacije v Pragi, ki potrjuje, da je Adolf Hitler
prejel »200 komadov«, za kar naj se obremenijo
konto »Victorije«. Peti dokument je povabilo, na-
pisano gospodu »Adolfu«, da pride na podroben
političen razgovor, ki bi se imel vršiti 16. julija

v vili »Reiter« v Garmischpartenkirchnu. Tega
razgovora so se udeležili od narodnih socialistov
major Schneidhuber iz Münchena, dr. Fabricius iz
Berlina, stotnik Stennes iz Berlina, ritmojster von
Detten iz Dresdene in ing. Dorsch iz Berlina. Hit-
ler sam bi imel priti na razgovor šele potem, ko
bo pogodba končana in podpisana.

Nemški zastopniki so zahtevali finančno
podporo, ureditev nemških mej na vzhodu, raz-
širjenje vojaške pogodbe iz l. 1923 in pomoč
proti socialnim demokratom. Schneidhuber je
izjavil, da potrebuje za volitve 8 milijonov
mark, od katerih bi lahko dobil v Nemčiji in
Avstriji 3 milijone, dočim bi morala Sovjetska
Unija v 10 dneh plačati 5 milijonov. Na vpraša-
nje glede protiuslug je prebral dr. Fabricius iz-
javo, po kateri so narodni socialisti pripravljali
priznati sovjetsko vladu kot edino nacionalno
vlado v Rusiji, da pa iz praktičnih razlogov
smatrajo za boljše, da tega svojega stališča ne
sporoče javnosti. Narodni socialisti se bodo si-
cer v volilnem boju postavili proti komuni-
stom, pa so pripravljali podpirati komunistično
delavsko vladu, če bi prišlo do take vlade, in
pod pogojem, da bi komunisti nastopili za na-
rodni preporod. S tem je bil politični problem
urejen, naker se začela finančni del razgovor-
rov. Zgoraj omenjeni list obeta, da bo prihod-
nje dni nadaljeval s svojimi odkritji.

Velika debata o razorožitvi v Ženevi

Ženeva, 30. sept. as. Popoldne ob 5 se je
začela plenarna seja Društva narodov, v kateri
je bilo na dnevnem redu poročilo tretje
komisije za razorožitev. Nemški delegat dr.
Curtius je podal kratko izjavo, da se nemška
delegacija ne bo udeležila glasovanja o resolu-
ciji, ker ni v njej točnega datuma za skli-
canje razorožitvene konference. Slično izjavo
je podal tudi avstrijski delegat. Nato je govo-
ril Briand, ki je naglašal, da francoska vojska
v primeri s predvojnimi časom ni samo skraj-
šala vojaške službene dobe od treh let polgo-
tima na eno leto, temveč da je tudi stanje
od 810.000 mož znižala na 356.000 mož, kar po-
gimi strankami, ki imajo brezdvoma krščansko po-
dlagu. Socialnega vprašanja hitlerjevci ne morejo
rešiti, ker jim manjka krščanskega socialnega na-
zora, njihova kritika marksizma pa je popolnoma
plitva. S svojo strankarsko pravico pa nemškega
naroda, ki ima kljub povojnemu pretresu vseh mo-
ralnih vrednoti še vedno izreden čut pravičnosti,
ne bodo mogli vladati.

Tem notranjim razlogom, katere italijanski
profesor navaja proti hitlerjevemu pokretu, se se-
veda pridružujejo zunanji, ki niso nič manj tehtni.
To se pravi, večina nemškega naroda instinktivno
čuti, da je dvig Nemčije v odporu proti zapadnim
velesilam nemogoč in da bi narodnosocialistična
diktatura izvala neizbežno katastrofo. Odkod ima

Hitler toliko glasov? Iz večmilijonskega narastka
volivcev, ki so od zadnjih volitev sem dobili vo-
lilno pravico, to se pravi, da se rekrutira njegov
kader iz nezrelih ljudi, ki v pokret prinašajo gole
negativne momente: ressentiment, revanšo, sovra-
štvo, frazo, geste obupa. To pa niso tvorci elementi
za državo, posebno ne za Nemčijo, kjer je treba gra-
diti in graditi. Kancler Brüning ve, da mora naj-
prej izpodkopati tla nezadovoljstvu, ki je v današ-
njem kritičnem gospodarskem položaju Nemčije, in
to se mu bo posrečilo, če ga bodo meščanske demo-
kratične stranke s socialisti vred pogumno in lo-
jalno podpirale. Fašizem bo na ta način sam počasi
skopnel.

Pri tej nalogi vsak iskreno želi centru erečo,

Minister inž. Sernec v Ljubljani

Ljubljana, 30. sept. AA. Davi je prispel z
belgrajskim brzovlakom v Ljubljano novoime-
novani minister za šume in rudnike g. inž. Du-
šan Sernec. Na postaji sta ga pozdravila
vršilec dolžnosti bana dravske banovine g. dr.
Otmir Pirkmajer in direktor železniške direk-
cije v Ljubljani g. dr. Borko.

S postaje se je g. minister najprej odpe-
ljal na dom, naker se je napotil v banko pa-
lačo in tu sprejel nekaj odposlanstev. Kot mi-
nister za šume in rudnike je imel daljši raz-
govor z vodjama gozdarskega in rudarskega
oddelka kraljevske banke uprave.

Tekom jutrišnjega dne bo g. minister iz-
ročil svoje dosedanje banke posle novoimeno-
vanemu vršilec dolžnosti bana dravske bano-
vine g. dr. Otmirju Pirkmajerju.

Dr. A. Bauer na Rabu

Sušak, 30. sept. p. Danes zjutraj je odpo-
toval na Rab zagrebški nadškof dr. A. Bauer,
kjer ostane nekaj dni.

Balkanska konferenca Rdečega križa

Belgrad, 30. sept. m. Danes ob 10 je bila
otvorjena balkanska regionalna konferenca Rde-
čega križa. Konferenco je otvoril predsednik do-
mačega Rdečega križa g. Leka, ki je v svojem po-
zdravnem govoru pozdravil posamezne delegate
iz Albanije, Bolgarske, Grčije, Rumunije, predstavi-
nike lige in mednarodnega komiteja Rdečega križa.
Navzoči niso bili delegati turškega »Rdečega po-
meseca«, ki pa so poslali brzojav, v katerem se
opravičujejo, da ne morejo prispeti na konferenco.
Po predsedniškem govoru je pozdravil konferen-
co zastopnik ministra za socialno politiko g. Ka-
tičić. Nato je bil izvoljen za predsednika konfe-
rence g. Danev. Poslana je bila brzojavka Nj. V.
kralju, kraljici in prestolonasledniku Petru.

Pogreb dr. Mitroviča

Belgrad, 30. sept. z. Danes se je vršil pogreb
dr. Dušana Mitroviča, kateremu je prisostvoval
mnogostevilno občinstvo. Dr. D. Mitrovič je
bil znan planinec, ki je ustanovil planinsko dru-
štvo v Belgradu, dobro znan in priljubljen je
bil tudi med Slovenci. Poznal je vse planine
od Triglava do Južno srbskih vrhov.

Slovanski kongres zdravnikov v Splitu

Zagreb, 30. sept. p. Te dni se vrši v Splitu
tretji slovanski kongres zdravnikov. V Zagreb
je dospelo mnogo delegatov, jutri ob 6.15 po-
poldne prispejo delegati iz Poljske in Češkoslo-
vaške, na kolodvoru jih bodo pričakali zastop-
niki zdravniške komore iz Zagreba.

Kongres Srbske Matice

Novi Sad, 30. sept. p. Danes ob devetih se
je vršila glavna skupščina Srbske Matice, katero
je otvoril predsednik Vrhovac. Poslana je bila
brzojavka Nj. V. kralju. Skupščina je pris-
stvoval tudi zastopnik prosvetnega ministra g.
inspektor Elezović. Po pozdravih se je začelo
z rednim delom, razvila se je ostra debata o
poročilu upravnega odbora, stavljen ji je bil
predlog, da se poročilo ne sprejme.

Zakon o izkoriščanju vodnih sil

Belgrad, 30. sept. AA. V ministarstvu za jav-
ne zgradbe je dovršen zakonski predlog o izko-
riščanju vodnih sil. Predlog je bil predan vrhov-
nemu zakonodajnemu svetu.

Italija zahteva od Francije politične koncesije

Rim, 30. sept. Glede vprašanja: Sporazum ali ne s Francijo, pravijo tukašnji krogi, da bi pač tako Henderson kakor Briand želela, da bi se pogajanja nadaljevala in sicer ne med tehničnimi strokovnjaki, kakor je to bilo v Ženevi, ampak med diplomati, iz česar seveda sledi, da bi se pogajanja nikakor ne nadaljevala v Ženevi. Rimski diplomati naglašajo, da ne morejo izjaviti, niti da se bodo pogajanja nadaljevala, niti da se ne bodo nadaljevala; v Ženevi se vsekakor ne bodo — to stoji.

Kar se tiče italijanskega delegata Scialoja, je, pravijo tukašnji, ministra Hendersona in Brianda, s katerima je imel po prekinitvi pogajanja na Hendersonovo inicijativo, odgovor, Hendersona pač poslušal, ni pa podal nobene izjave, kaj Italija misli v bodočnosti.

Seveda bo angleški minister napol vse sile,

da bi do sporazuma prišlo. Henderson je tudi izjavil, da bo, kakor hitro pride v London, začel korake, da se spor med Italijo in Francijo poravnava. Na poti iz Ženeve v London se je tudi ustavil v Parizu ter imel dolg razgovor s Tardieuom, o katerem pravijo italijanski politični krogi, da je v zadnjem hipu poslal francoski strokovnjaški delegaciji v Ženevi nove instrukcije. Menijo pa, da ni bil Tardieu tisti, ki je delal težkoče sporazumu, ampak da so bili mornariški krogi. Pravijo pa, da se bo tudi Briand iz Ženeve podal v Pariz, da se v tem vprašanju domeni s Tardieuom, kajti če bi se Italija in Francija do novembra meseca ne sporazumeli v vprašanju brodogradne paritete, bo stališče obeh držav na pripravljajni razorožitveni konferenci, ki se sestane v Ženevi dne 3. novembra, jako težavno.

Baš termin te konference je vzrok, da se je

Henderson, ki je zdaj že več dni v Londonu, že diplomatičnim putem obrnil na Rim in Pariz, da zopet vzpostavi diplomatsko zvezo med Italijo in Francijo. Velika Britanija bo, cel mesec oktobra gotovo uporabila za to, da pripravi Francijo in Italijo do sporazuma, glede katerega pa so Italija in politični krogi zelo skeptični.

Treba je namreč pomisliti, da italijanska diplomacija namenoma podpira težavnost takega sporazuma, ker hoče ustvariti v mednarodnem diplomatičnem svetu razpoloženje za svojo tezo, da jedro problema brodogradne paritete ni na tehničnem polju, ampak na političnem. Italija na vsak način želi, da bi Francija revidirala svojo politiko v prilogi Italiji in njenih — kakor pravijo tu — legitičnih aspiracij.

Imperijalna konferenca bo pretežno gospodarskega značaja

London, 30. sept. AA. Danes so se sestali v Downingstreetu 10. ministri predsedniki in vodje delegacij, ki so prispeli v London na imperijalno konferenco. Delegati so imeli informativne razgovore o dnevnem redu konference. Nocoj so bili glavni delegati gosti vlade v palači Lanchester, kjer se je vršil poznejše sprejem, katerega se je udeležilo 1.000 gostov. Nocoj je semkaj prispel kanadski ministri predsednik Bennett. V razgovoru z novinarji je izjavil, da niso ustavna vprašanja, o katerih bodo razpravljali razni deli imperija, toliko važnosti, temveč da so veliko važnejša trgovinska in gospodarska vprašanja, kajti le s pomočjo trgovine in gospodarstva je možno tesnejše zblizanje narodov.

Balkanska konferenca

Sofija, 30. septembra. AA. Bolgarska vlada je stlenila v zadnjem trenutku, da odpusti svojo delegacijo na balkansko konferenco v Atene. Delegacija bo še danes imenovana.

Atene, 30. septembra. AA. Turški odbor za balkansko konferenco je obvestil atenski pripravljajni odbor za sklicanje prve balkanske konference, da je lista turških delegatov za balkansko konferenco že gotova in da bo Turška na tej konferenci zastopana po večjem številu delegatov.

Atene, 30. sept. AA. Atenski odbor za balkansko konferenco poroča, da bo tudi sovjetska Rusija poslala na balkansko konferenco svojega opazovalca v osebi ravnatelja stambulске podružnice uradne sovjetske telegrafске agencije Jablonskega. Jablonski bo odpotoval v Atene skupno s turško delegacijo.

Smrt lorda Birkenheada

London, 30. sept. as. Bivši lord-major Anglije lord Birkenhead, je danes umrl v Londonu za pljučno boleznijo v starosti 56 let. Bil je najstarejši izmed petih bratov. Njegov oče je bil prekopčevalac z zemljišči, ki je umrl v mladosti. Mati se je trudila, da je svojim sinovom omogočila višjo šolsko izobrazbo. Že kot študent je Birkenhead pokazal, da ima velik dar govora. Kot odvetnik se je odlikoval v civilnih in kazenskih sodnih procesih. Ko so med vojno vstopili konservativci v Asquithov kabinet, je postal Birkenhead cenzor listov, potem generalni pravdnik, končno pa generalni državni pravdnik. Od januarja 1919 do novembra 1922 je bil Birkenhead lord-kanceler zadnjega koalicijskega kabineta Lloyd Georgea. Tokrat je dobil naslov lorda Birkenheada, dočim se je prej enostavno pisal kot angleški državljani F. E. Smith. V konservativnem kabinetu Baldwinja je bil Birkenhead od 1924 do 1928 minister za Indijo. To svoje mesto je odložil, da je vstopil v upravo nekaterih velikih koncernov električne in sladkorne industrije, češ, da mu v času, ko je bil državni uradnik, ni bilo mogoče spraviti skupaj primerno premoženje za svoje otroke.

Vohunska afera v Bolgariji

Sofija, 30. septembra. AA. Jutrišnji seji ministrskega sveta prispejujejo v vseh krogih veliko važnosti, ker je na dnevnem redu poleg drugih stvari vohunska afera, ki postaja vedno bolj politična afera. Cankov in njegova skupina zahtevata, da se ta afera popolnoma razjasni. Včerašnji sejanek Ljapčeva s Cankovom in vojnim ministrom Bakardžijevom se tolmachi v tem zmislu. Na jutrišnjo sejo sta bila brzojavno poklicana tudi ministri Molov in Burov. Poluradna »Svobodna reč« poroča, da bo ministrski svet na jutrišnji seji razpravljal o ukrepih za saniranje gospodarske krize in da bo vlada izdala obvestilo o celotnem poteku vohunske afele.

Izjava lorda Irwina

London, 30. sept. AA. Indijski podkralj lord Irwin se je udeležil banketa, ki mu ga je priredila vlada pokrajine Punjab. Med banketom je govoril lord Irwin tudi o indijskem vprašanju ter dejal, da je pokret civilne neposlušnosti škodoval mirni sporazumni rešitvi tega vprašanja. S tem v zvezi sodišča tudi niso mogla oproščati kaznivih dejanj samo zato, ker so storilci pristaši znanih javnih voditeljev. Mnogi pristaši pa so šli preko prvotnih meja civilne, nenasilne neposlušnosti in so se posluževali nasilnih sredstev.

Argentina naj stopi v DN

Pariz, 30. sept. AA. Poročajo iz Buenos Airesa, da so šefi konservativne, socialistične in neodvisne stranke izjavili, da mora Argentina pristopiti k Društvu narodov.

Število nemških poslancev

Pariz, 30. sept. AA. Poročajo iz Berlina, da bo novi nemški parlament štel končno 577 narodnih poslancev.

Nov londonski župan

London, 30. sept. AA. Za londonskega župana je bil izvoljen g. William Neale.

Smernice franc. zunanje politike

Pariz, 30. sept. Tardieu je imel v nedeljo svoj dolgo pričakovani govor. Ta govor so tako v Parizu kakor v Berlinu z veliko napetostjo pričakovali. Nacionalni krogi Francije so napovedovali, da bo Tardieu v nasprotju z Briandom naglašal potrebo ostrejšega kurza francoske zunanje politike, dočim so v Berlinu bili radovedni, kako bo Tardieu reagiral na uspeh nemških fašistov pri državnozbornskih volitvah. Nemci so dobili zelo jasen odgovor, tisti francoski krogi pa, ki želijo, da bi se Tardieu rešil Briandov, niso prišli na svoj račun.

Govor je bil v Alenconu v Normandiji in sicer ob priliki poljedelske razstave ornskega departementa. Tardieu je zagovarjal Briandovo politiko in je dejal: »Francoska zunanja politika se ne dela od slučaja do slučaja, niti po individualnih domislekih, ampak tvori kontinuiteto pod stalnim nadzorom parlamenta. Francoska zunanja politika je dobro premišljen sistem in ne sme biti odvisna od strankarskih nazorov ali osebnih diferenc. Vsa Francija hoče miru. Miru hoče zato, da bi se Evropa mogla politično in gospodarsko organizirati. Podlaga tega miru pa je za Francijo njena lastna varnost, da bo sigurna pred vsako eventualnostjo, nakar šele pride mednarodno razsodišče

postopanje in razorožitev.

Glede Nemčije pa je Tardieu dejal: »Če je v Franciji nastal vtis, da se nam ne vrača enako, potem smo si to zapomnili in se bomo po tem ravnali. Francija ne obžaluje svoje politike in brez strahu hranja mirno kri. Med leno zaslepljenostjo in nespametnim kričanjem na alarm ostaja Francija mirna, trdna in čuječa. Francija je zvesta braniteljica pogodb, na katerih sloni mir.«

Te besede so gotovo zadosti energične in so v Nemčiji napravile temu primeren utis. Priponiti pa je, da bo Tardieu neposredno pred zopetnim zasedanjem parlamenta novembra meseca imel svoj prvi programatični govor v Montaubanu.

Italija se čuti osamljeno

Milan, 30. sept. as. Po Tardieuovem govoru v Alenconu se v Italiji izgleda za nova italijansko-francoska pomorska pogajanja in praktične možnosti za razorožitveno konferenco presojajo še bolj skeptično. Mussolinijev »Popolo d'Italia« izjavlja, da v Evropi ne bo miru, če se ne revidirajo mirovne pogodbe, brez miru pa se ne bo mogla premagati sedanja gospodarska kriza. V primeru nove vojne z Nemčijo Francija ne more več računati na Italijo.

„Piccolo“ o ukinitvi zadnje slovenske šole

Slovenski dijaki ne bodo smeli več v Jugoslavijo?

Trst, 30. sept. p. Dejstvo, da je italijanska oblast zaprla zadnjo slovensko šolo v Julijki Benečiji, so obsojili ne samo Slovenci in Hrvati, temveč vsi pravi Italijani v Trstu. O tem čin so prinesli fašistični listi službena obvestila, da ta šola ni vršila prave naloge, temveč je služila političnim ciljem antifašizma in slavizma. Jugoslovanski tisk je mirno komentiral ta nov intoleranten akt fašizma. Tudi sami italijanski listi niso mogli opravičiti dejstva, da nima 600 tisoč Slovanov nobene šole in so radi tega molčali. Vendar pa se je našel tržaški Piccolo, ki se je ujunčel in radi italijanske javnosti napisal članek, v katerem hoče opravičiti to zadnje dejanje italijanske vlade. Trdi, da je treba za spremembo mej nove vojne, ker pa iste Italija neče, bi bila prisiljena zapreti poslednjo slovensko šolo v Italiji. V tej šoli ni bilo vpisanih 1.500 otrok, temveč samo 700 iz Trsta in okolice, sinov in hčerk italijanskih državljanov. To je bodočih italijanskih vojakov in mater, ki morajo odgajati to generacijo za italijansko državo. Piccolo nadalje vzporeja slovenske manjšine v Italiji z nekoliko optanti v Dalmaciji, ki trdi, da pripadniki italijanske narodnosti v Dalmaciji ne smejo pohajati v italijanske šole in radi tega tudi Hrvati in Slovenci, ki so italijanski državljanji, ne smejo imeti svoje šole, temveč morajo biti odgojeni v italijanskem duhu. Slovenskim prebivalcem so odprte italijanske šole in se bodoče ne bo več dopustilo, da bi slovenski roditelji pošiljali svoje otroke na šolanje v Jugoslavijo. Da se to prepreči, ne bodo dobili političnih listov.

Vplačilo zadnjih obrokov za akcije PAB

Belgrad, 30. sept. AA. Radi zbiranja akcijskega kapitala je upravni odbor Privilegirane agrarne banke sklenil, da se oba zadnja obroka za akcije plačata skupno, in to v roku od 1. oktobra do 30. novembra t. l. Za vsako vpisano delnico plača delničar, ki je vplačal samo dva obroka, še 250 Din, kdor pa je plačal tri obroke, plača še 125 Din za vsako akcijo kot četrti obrok. Ob tej priliki se bodo delničarjem izplačevali predujmi na dividendo za prvo poslovno leto, ki se zaključuje z 31. decembrom 1929, to je 6% letno za obroke, vplačane do 31. decembra 1929 in 6% od 1. do 31. decembra 1930, za tretji in četrti obrok, ki bodo vplačani do 30. novembra 1930. Radi tega bodo delničarji, ki so vplačali prvi in drugi obrok do 31. decembra 1929, plačali namesto 250 Din za vsako delnico za tretji in četrti obrok plačali v gotovini 233.75 Din, ker se bo odračunalo a) 6% kot predujem na dividendo za prvi in drugi obrok za prvo poslovno leto, t. j. 15 Din, in b) 6% kot predujem za tretji in četrti obrok za čas od 1. do 31. decembra 1930 1.25 Din. Delničarji, ki so do 31. decembra 1929 plačali tri obroke, plačajo 125 Din, v gotovini 102 Din, ker se odračuna a) 6% kot predujem na dividendo za prvi, drugi in tretji obrok za prvo poslovno leto, to je 22.50 Din, in b) 6% kot predujem na dividendo za četrti obrok od časa od 1. do 31. decembra 1930 50 p, skupno torej 125 Din. V vseh slučajih vplačli četrtega obroka in v pogledu obračunavanja dividende naj se delničarji obračajo neposredno na banko. Banka opozarja pri tem na št. 9 zakona o Privilegirani agrarni banki, ki pravi, da zapadejo obroki za delnice v slučajih, da se ne izvrši vplačilo preostalih obrokov, rezervnemu fondu banke.

Sestanek Curtius-Beneš

Ženeva, 30. sept. AA. Češkoslovaški zunanji minister dr. Beneš in nemški zunanji minister dr. Curtius sta imela danes sestanek, na katerem sta razpravljala o gospodarski krizi s posebnim ozirom na Češkoslovaško in Nemčijo.

Zanimiv političen incident v Angliji

London, 30. sept. AA. V volivnem okraju Paddington je nastal za prihodnje nadomestne volitve zanimiv političen položaj. Pred 14 dnevi je kandidat konservativne stranke Lidiard obljubil Nevillu Chamberlainu, da se bo oziral na zahteve pristašev imperijalne proste trgovine, ki jih vodi lord Beaverbrook. Ta obljuba je imela za posledico, da je postavila združena imperijalna stranka protikandidata. V petek je liberalna stranka po proučitvi položaja sklenila, da bo glasovala za carine na živila, ki so ena glavnih zahtev politike pristašev za prosto imperijalno trgovino. Včeraj je pisal Neville Chamberlain Lidiardu pismo, v katerem ga opozarja na njegovo obljubo in ga odstavlja kot oficijelnega kandidata konservativne stranke. Lidiard bo kandidiral sedaj kot konservativni neodvisni kandidat. Ker pa kandidat združene imperijalne stranke ni odstopil, bodo pristaši Beaverbrookove in Rothermerove politike začasno politični nasprotniki.

Društvo narodov za napadene države

Ženeva, 30. sept. AA. Skupščina društva narodov je sprejela poročilo o finančni podpori napadenim državam. Ta podpora bo znašala 120 milijonov zlatih frankov.

Usmrčevanje komunistov

Hankou, 30. sept. AA. V Vuhangu je bilo usmrčenih 44 komunistov.

Samoumor iz vestnosti

Aleksandrija, 30. sept. AA. Nenadna smrt znamenitega angleškega gradbenika in inženirja Norton Griffithsa je poljasnjena. Sodna preiskava je ugotovila, da je pokojni izvršil samoumor v hipni zmedenosti. V zadnjem času gradbena dela njegove družbe v Assuanu niso tako napredovala, kakor bi bilo želeli. Inženir Norton Griffiths je pred tremi tedni dospel v Egipt, in uvidel, da so gradbena dela v mnogo hujšem stanju, kakor je domneval iz Londona. Zato se ga je polotila silna ožianost in upravbolestna skrb za nadaljnjo usodo svojega dela. Ta duševna depresija je bila končno tako silna, da ga je poglala v smrt.

Dunajska vremenska napoved. Negotovo, ponekod deževno vreme.

Program Venizelovega potovanja

Atene, 30. sept. AA. Začetkom prihodnjega tedna odpotuje predsednik grške vlade Venizelos na še dalje določeno potovanje po zapadni Makedoniji. Na potovanju ostane Venizelos nekoliko dni ter bo posetil Naussos in skoro vsa mesta v bližini jugoslovanske meje. Z njim bo odpotovalo nekoliko ministrov, veliko število narodnih poslancev in funkcionarjev raznih ministrstev, da proučijo vprašanja, ki se tičejo zapadne Makedonije. Venizelos se bo nato verjetno vrnil v Atene, kjer ostane nekoliko časa radi zasedanja balkanske konference. Nato bo Venizelos odpotoval 12. oktobra na Peloponez, kjer se bodo vršile velike svečanosti ob priliki stoletnice grškega osvobodjenja. Nato bo odpotoval Venizelos Angoro, kjer bo skupno s predstavniki Turčije podpisal pakt prijateljstva s Turčijo. V Angoro odpotuje z njim grški zunanji minister Mihailokopolos.

Baldwin ostane šef konservativne stranke

London, 30. sept. AA. Iz kopalnice Aix les Bains se je vrnil včeraj voditelj konservativne stranke Stanley Baldwin. Objavljen je bil komunik, ki pravi, da so vse govore o demisiji Baldwinja z vodstva konservativne stranke neosnovane. Včeraj je imel Baldwin dolg razgovor s predsednikom konservativne stranke Nevillom Chamberlainom, s katerim se je razgovarjal o političnem položaju.

Angleški kraljevi par

London, 30. sept. AA. Kraljeva družina je prišla danes ob 8. uri iz Balmorala v London, nakar se je odpeljala z avtom v Buckinghamško palačo.

Indski maharadža v Londonu

London, 30. sept. AA. Včeraj je prišel semkaj iz Ženeve maharadža iz Bikanerja. Zastopal bo na imperijalni konferenci Indijo. Njegova visokost se udeležijo pozneje tudi takozvane konference »okroglo mize«, ki bo razpravljala o indijski ustavi.

R 100 se pripravlja za nov polet

London, 30. sept. AA. Zrakoplov »R 101« še vedno čaka na ugodno vreme, da nastopi poizkusni polet, preden bo poletel v Indijo. V bodoče bodo zakasnitve zaradi slabega vremena odpadle, ker bodo v Cardingtonu priprave za start zrakoplova tako izpopolnjene, da bo zrakoplov lahko zapustil hangar pri vetru 50 milj hitrosti na uro. Pri sedanjih napravah je vihar z 8 miljami na uro zrakoplovu že nevaren.

Nov predsednik v Ekvadorju

Newyork, 30. sept. AA. Predsednik Ekvadorja Azora je podal ostavko. Začasno izvršilno oblast je prevzel polkovnik Carlos Guerrero.

Poneverba državnega denarja

Belgrad, 30. sept. z. Radi preiskave v železarni v Varešu, ki se je vršila radi zlorabe in poneverbe državnega denarja, so bili odpuščeni iz državne službe brez odgovodi direktor ing. Dušan Kolář, ing. Vladimir Šahov in kanclist Drago Cincčević. Proti šefu računovodstva se vrši kazensko postopanje radi poneverbe 75.000 Din.

Belgrajske vesti

Belgrad, 30. sept. z. Gradbeni minister dr. F. Trifunović je odpotoval v spremstvu pomočnika g. Rapajca in načelnika hidrotehničnega oddelka Jovanovića v Pančevo, da pregleda izsuševalna dela pančevskega Rita. Zvečer se je vrnil nazaj v Belgrad.

Belgrad, 30. sept. z. Na podlagi člena 127. in 125. zakona o šumah in v skladu z ministrom notranjih del je predpisal minister za šume in rude pravilnik o ureditvi šumarske službe pri splošnih oddelkih upravnih oblasti.

Belgrad, 30. sept. m. Za akademski dom se je zglasilo 1.200 kandidatov, prostora pa je samo za 500.

Belgrad, 30. sept. AA. S sklepom ministra za prosveto je postavljen na gimnaziji v Novem mestu za suplenta v 9-1 Josip Potokar, dosedaj začasni predmetni učitelj na isti gimnaziji v 5-II.

Zagrebske vesti

Zagreb, 30. sept. p. Danes predpoldne se je vrnil v Zagreb župan dr. Srkulj in ostali predstavniki mestne občine Zagreb s seje Zveze jugoslovanskih mest v Ljubljani.

Zagreb, 30. sept. p. Včeraj je umrl na zagrebski kliniki g. Dušan Vasiljević, prota in član pravoslavne konsistorije. Umrl je v starosti 64 let. Njegove zemске ostanke bodo danes prepeljali v Kotor.

Uradne ure v dravski ban. upravi

Ljubljana, 30. sept. AA. V uradih kraljevske banke uprave dravske banovine ter podrejenih državnih upravnih oblasteh so uradne ure od 1. oktobra dalje dnevno od 8 do 12.30 ter od 15.30 do 18, ob sobotah pa od 8 do 14.

Izpremembe v občinski upravi v Panovcih

Ljubljana, 30. sept. AA. Glasom odloka kr. banke upraver dravske banovine v Ljubljani z dne 15. septembra 1930 št. II 28.389 sta na podlagi čl. 3 zakona z dne 6. januarja 1929, Uradni list št. 15-5 razrešena gospoda Filo Stefan in Hari Janez mesta občinskih odbornikov občine Panovci in postavljena za občinska odbornika imenovane občine Hari Aleksander in Kukoje Adam, oba posestnika v Panovcih.

Ogenj na Mestnem trgu

Ljubljana, 30. sept. Nocoj, okrog 7 je nastal v hiši št. 17 na Mestnem trgu manjši požar. Dopolodne je dimnikar Franc Juh pri mojstru Spicarju izžgal v tej hiši dimnike. Zvečer pa je naenkrat pričela tleti lesena tapeta na steni stanovanja trgovca Henrika Kende v II. nadstropju. Poklicani so bili mestni gasilci, ki so prihiteli z orodnim avtom na pomoč. Ogenj je bil kmalu zaduščen, gasilci pa so zbili ves tleč del tapete s stene. Ogenj je nastal na ta način, ker so bile te tapete z železnimi kavelji pritrjene na steno, v kateri je cev do dimnika. Ti kavelji so se pri izžiganju dimnika močno segreli in zanetili tapeto. Na možnost požara je dimnikar Juh zaradi napake pri tapeti že dopoldne opozarjal. Škoda v stanovanju ni velika, znaša pa le nekaj tisoč dinarjev.